

ВСТУП

Активізування інтеграційних процесів розвитку світової економіки, глобалізація ринків, зростання конкурентної боротьби та загострення кризових явищ зумовили необхідність переходу на нову модель господарювання, підґрунтям якої стала концепція сталого розвитку. Модель сталого розвитку національного господарства характеризується збалансованим вирішенням проблем економічної та соціальної сфер із одночасним вирішенням проблем навколишнього природного середовища задля забезпечення життєдіяльності сучасного та майбутніх поколінь людства. Така модель передбачає антропоцентричний варіант забезпечення життєвих потреб суспільства. Соціальна відповідальність є тим фундаментом, на якому побудована вся система відносин у суспільстві сталого розвитку, і є невід'ємним елементом у макросистемі “людина–держава–суспільство”.

Трансформація глобального світу приводить до зміни суспільного уявлення про нього та модифікування системи цінностей, водночас особливого значення набувають цінності особистості, самореалізації, людського здоров'я та життя, соціальної стабільності, збереження природних ресурсів та біорізноманіття.

Перехід до суспільства постіндустріального типу під впливом об'єктивних закономірностей світового економічного розвитку потребує удосконалення організаційно-економічного механізму функціонування та розвитку національних економік. Одним із базових елементів такого механізму доцільно вважати соціальну відповідальність, яка є комплексною категорією, що передбачає наявність різноманітних форм та видів у діалектичному взаємозв'язку загального і особливого.

Уведення дисципліни “Соціальна відповідальність” в освітню підготовку магістрів економічних спеціальностей дає змогу забезпечити наскрізний зв'язок набутих студентами теоретичних знань та практичних навичок з обов'язковим формуванням відповідних професійних компетенцій і є своєрідним комплексним узгодженням окремих дисциплін освітньої програми.

Сьогодні є достатньо багато наукової та навчально-методичної літератури, в якій розглянуто базові поняття власне корпоративної соціальної відповідальності, висвітлено історію її розвитку, охарактеризовано моделі такої відповідальності та її складові компоненти, подано взаємозв'язки корпоративної культури та соціальної відповідальності, а також обґрунтовано економічну доцільність формування певних моделей корпоративної соціальної відповідальності. Автори пропонують розглядати соціальну відповідальність як чинник сталого розвитку, акцентуючи увагу на “зеленій” економіці та екологічній компоненті соціальної відповідальності, виокремити соціальну відповідальність

людини, держави та суспільства, а також визначити соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності.

Працюючи над першим розділом навчального посібника було акцентовано увагу на концепції та стратегіях сталого розвитку, історії розвитку соціальної відповідальності, її моделях та теоріях, міжнародній оцінці розвитку відповідно до стратегій сталого розвитку, міжнародній ініціативі та сучасних тенденціях соціальної відповідальності.

Другий розділ містить опис міжнародного досвіду та нормативно-правового забезпечення держави щодо соціальної відповідальності, етичного споживання та соціальної відповідальності засобів масової комунікації та навчальних установ.

У третьому розділі увагу зосереджено на питаннях організаційно-економічного забезпечення управління корпоративної соціальної відповідальності, особливо на стратегіях ефективного функціонування корпоративної соціальної відповідальності, піраміді Керолла, способах реалізації корпоративної соціальної відповідальності, потенційних перевагах від впровадження заходів корпоративної соціальної відповідальності, механізмі соціальної відповідальності, а також нефінансових ризиках у контексті розвитку корпоративної соціальної відповідальності.

Четвертий та п'ятий розділи посібника побудовані з урахуванням особливостей формування відносин роботодавців із працівниками та бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності. Зокрема розглянуто міжнародні та вітчизняні нормативно-правові акти щодо захисту прав людини в бізнес-середовищі, принципи Саллівана та показники оцінювання працівників підприємства з урахуванням стратегії соціальної відповідальності. Окремі аспекти відносин зі споживачами висвітлено згідно із стандартом ISO 9000. Особливу увагу приділено питанням щодо формування відносин із постачальниками, конкурентами, споживачами, інвесторами та громадами.

У шостому розділі автори зосередили увагу на “зеленій” економіці та екологічній компоненті соціальної відповідальності, а саме: на етапах становлення екологічної відповідальності, елементах такої відповідальності з позиції бізнесу, міжнародній системі екологічного управління тощо. На особливу увагу заслуговує дослідження екологічної відповідальності як духовної якості особистості.

Під час написання сьомого розділу було акцентовано увагу на проблематиці соціального партнерства з виокремленням його системи та її складових елементів, моделей та механізмів реалізації соціального партнерства, а також міжнародних стандартів із соціальної відповідальності.

У восьмому розділі акцентується на питаннях формування корпоративної інформаційної політики, побудови системи комунікацій та корпоративних

соціальних звітах. Зокрема розглянуто міжнародні стандарти звітності зі сталого розвитку.

Дев'ятий розділ посібника стосується оцінювання ефективності соціальної відповідальності. Особливу увагу приділено показникам внутрішньої корпоративної соціальної відповідальності, методам та процедурам оцінювання ефективності, моделі Лондонської групи порівняльного аналізу тощо.

У десятому розділі автори описують стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні.

Загалом наведений матеріал дає змогу сформуванню уявлення про соціальну відповідальність підприємств і може бути використаний під час вивчення решти дисциплін із підготовки фахівців з економічних спеціальностей.